

РСФСР-нин Компартиясынын Тыва рескомунун, Тыва АССР-нин Дээди
Совединин болгаш Министрлер Чөвүлелинин органы

Үүрмектеп садар өртөктер реформазынын болгаш

чоннуң социал камгалалынын дугайында

ССРЭ-нин Министрлер кабинетинин 1991 чылдың март 19-та № 105
ДОКТААЛЫ

Москва

Кремль

Өртөктер болгаш орусалар талашы-биле дугурушкан аймактык политикада чорулар дугайында ССР Эвилелинин болгаш республикаларын дугурушкан база үүрмектеп садар өртөктер ре-

формазынын болгаш чоннуң социал камгалалынын аймактарынын талашы-биле ССРЭ Президентинин Чарлыгына дугуштур ССРЭ-нин Министрлер кабинетинин докттаалы болза:

I. Үүрмектеп садар өртөктер реформазынын талашы-биле

1. Үүрмектеп садар өртөктерин үсчазалар аайы-биле хостуг бодурушкан чорулар дугайында ССР Эвилелинин болгаш республикаларын дугурушкан база үүрмектеп садар өртөктер реформазынын болгаш чоннуң социал камгалалынын аймактарынын талашы-биле ССРЭ Президентинин Чарлыгына дугуштур ССРЭ-нин Министрлер кабинетинин докттаалы болза:

II. Үүрмектеп садар өртөктериниң өскерилгени-биле холбаштыр чоннуң социал камгалалынын талашы-биле

13. Чоннуң социал камгалалынын талашы-биле комплекстик хемчеглерин боттандыра ССРЭ хамаатыларынын Конституцияда айттыганын айкалдаар болгаш чоннуң төлөвир алыр өскерилгени, оларнын хоойлу мурнуна бир дөмөй хуула-гын бүгү республикалар хамаатыларынын ден эргесин чуттаа чок сагыры барымдаалар.

Үүрмектеп садар өртөктерин болгаш тарифтерин өскертир чоннуң социал камгалалынын компенсация — магалла хемчеглерин чорулар дугайында, ажал төлөвирин, сиппидияларын, пенсияларын, пособиелерин болгаш өске-даа типтер холбаштыр бидериле холбаштыр боттандылар.

2. Чоннуң кол хереглел ба-раанынын үүрмектеп садар күрүнө өртөктерин бедилерин чамгыс аай хемчеглерин республикаларын дугурушкан чоннуң бүгү дөмөйлеринин № 1 напсы-рылгага дугуштур докттаалы болза:

Республикалар бодунуң девискээрин бодурун база ажалла турар чамдык бааранынын алаан чамгыс өртөктерин боттары докттаалы болур.

3. ССРЭ-нин өртөктер талашы-биле күрүнө комитетин болгаш республикаларын чакатары күрүнениң үүрмектеп садар чак өртөктерин бодунуң өрге-хуула-гын дугуштур бадылар болгаш үк өртөктерин 1991 чылдың апрель 2-ден эгелеп күшүгү болулар.

Эн аймаанын болгаш эмнеге укур-дуузалыг кылгы-ларын, кофенин, синтетик-тине волонддан бодурун пестерин, оортан кылгы-ларын, синтетикте мате-риалдардан кылган иди аймаанын, алгы-кеш, трико-тан, кедек үк кылгыларын, ойнаарганын, бензинин, керосинин, электроэнергия-нын, газын, хомур-даштын, чонга сайгарар сууга одаар чүдүлгенин болгаш алыштын, а ол ышкын вод-канын үүрмектеп садар ам-гы күшүгү өртөктерин бедиле.

4. Үүрмектеп садар өртөктерин оудушкан шөгелер сорула-биле эгт, сут, бал, продукциязыга, эн аймаан-га болгаш чоннуң социал укур-дуузалыг өске-даа чам-дык бааранынга немей акша бозорин чамдызын 1991 чылда хевээр артты-лар.

5. № 2 напсырылгада кир-ген бааранынын 1991 чыл-да башкарынар өртөктер эугаар сайгарынар доктта-дыр. Өртөктерин таарыш-тырарын оларнын үстүкү деңгелдерин докттадыр, азы префектур өртөктеринге хамаарыштыр хем-чеглерин өскертирнин азы өртөктер тургузар оларнын бодунуң өрге-хуула-гын дугуштур бадылар болгаш өске чуруну эугаар боттандылар.

ССРЭ-нин өртөктер талашы-биле күрүнө комитетин болгаш республикаларын өртөктер тургузар оларнын бодунуң өрге-хуула-гын дугуштур бадылар болгаш өске чуруну эугаар боттандылар.

6. № 3 напсырылгада кир-ген бааранынын ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелинин 1990 чылдың ноябрь 12-де бадылаан № 1134 доктта-дын эугаар дугурушталыг (хостуг) үүрмектеп садар өртөктерин чоннуң хереглел бааранынын даңызынга кирер.

Үүрмектеп садар өртөктерин өскерилгени-биле холбаштыр чоннуң социал камгалалынын талашы-биле чамгыс аай хемчеглерин чорулар дугайында, ажал төлөвирин, сиппидияларын, пенсияларын, пособиелерин болгаш өске-даа типтер холбаштыр бидериле холбаштыр боттандылар.

Күрүнениң үүрмектеп садар өртөктерин боттанды-биле холбаштыр чоннуң социал камгалалынын талашы-биле чамгыс аай хемчеглерин чорулар дугайында, ажал төлөвирин, сиппидияларын, пенсияларын, пособиелерин болгаш өске-даа типтер холбаштыр бидериле холбаштыр боттандылар.

Күрүнениң үүрмектеп садар өртөктерин боттанды-биле холбаштыр чоннуң социал камгалалынын талашы-биле чамгыс аай хемчеглерин чорулар дугайында, ажал төлөвирин, сиппидияларын, пенсияларын, пособиелерин болгаш өске-даа типтер холбаштыр бидериле холбаштыр боттандылар.

Күрүнениң үүрмектеп садар өртөктерин боттанды-биле холбаштыр чоннуң социал камгалалынын талашы-биле чамгыс аай хемчеглерин чорулар дугайында, ажал төлөвирин, сиппидияларын, пенсияларын, пособиелерин болгаш өске-даа типтер холбаштыр бидериле холбаштыр боттандылар.

Күрүнениң үүрмектеп садар өртөктерин боттанды-биле холбаштыр чоннуң социал камгалалынын талашы-биле чамгыс аай хемчеглерин чорулар дугайында, ажал төлөвирин, сиппидияларын, пенсияларын, пособиелерин болгаш өске-даа типтер холбаштыр бидериле холбаштыр боттандылар.

Күрүнениң үүрмектеп садар өртөктерин боттанды-биле холбаштыр чоннуң социал камгалалынын талашы-биле чамгыс аай хемчеглерин чорулар дугайында, ажал төлөвирин, сиппидияларын, пенсияларын, пособиелерин болгаш өске-даа типтер холбаштыр бидериле холбаштыр боттандылар.

Күрүнениң үүрмектеп садар өртөктерин боттанды-биле холбаштыр чоннуң социал камгалалынын талашы-биле чамгыс аай хемчеглерин чорулар дугайында, ажал төлөвирин, сиппидияларын, пенсияларын, пособиелерин болгаш өске-даа типтер холбаштыр бидериле холбаштыр боттандылар.

Күрүнениң үүрмектеп садар өртөктерин боттанды-биле холбаштыр чоннуң социал камгалалынын талашы-биле чамгыс аай хемчеглерин чорулар дугайында, ажал төлөвирин, сиппидияларын, пенсияларын, пособиелерин болгаш өске-даа типтер холбаштыр бидериле холбаштыр боттандылар.

Күрүнениң үүрмектеп садар өртөктерин боттанды-биле холбаштыр чоннуң социал камгалалынын талашы-биле чамгыс аай хемчеглерин чорулар дугайында, ажал төлөвирин, сиппидияларын, пенсияларын, пособиелерин болгаш өске-даа типтер холбаштыр бидериле холбаштыр боттандылар.

Күрүнениң үүрмектеп садар өртөктерин боттанды-биле холбаштыр чоннуң социал камгалалынын талашы-биле чамгыс аай хемчеглерин чорулар дугайында, ажал төлөвирин, сиппидияларын, пенсияларын, пособиелерин болгаш өске-даа типтер холбаштыр бидериле холбаштыр боттандылар.

Күрүнениң үүрмектеп садар өртөктерин боттанды-биле холбаштыр чоннуң социал камгалалынын талашы-биле чамгыс аай хемчеглерин чорулар дугайында, ажал төлөвирин, сиппидияларын, пенсияларын, пособиелерин болгаш өске-даа типтер холбаштыр бидериле холбаштыр боттандылар.

ССРЭ-нин Дээди Совединин сессиясында

Дээди Советтин сессиязы-ның март 21-де болган хура-лынга ССРЭ референдумун эрттирер талашы-биле Төп комиссиянын даргазы В. П. Орлов март 17-де бүгү чурт-ка эрткен бадылаашынын четчелетинген түнселдерин дыйдыкан.

Бүгү туртка бадылааш-кын даңызынга 184 млн. хамаатынын ады кирген тур-ган. Оларнын 80 хуузу ба-дылаашкына кирешкен бол-гаш 71 хуузу Эвилелди хе-вээр арттырар дээш бады-лаан.

Россия Федерациязынын сонгуушларынын 75,4 хуузу бадылаашкына кирешкен бол-гаш оларнын 71 хуузу болотеленде салдыгын айты-рыга «Ие» деп харынын берген.

Украинада бадылаашкына кирешкен чоннуң 70 хуузу, Белоруссия-нын — 83, Узбекистаннын — 95, Казахстаннын — 89, Азербайджаннын — 75, Кыр-гизстаннын — 94, Таджики-станнын — 94, Туркмени-янын 96 хуузу ССР Эвилелин камгалар арттырар дээш ба-дылаан.

Чамдык республикаларын дээди күрүнө өрге-хуула-гын эрттирер талашы-биле комиссияларын тургуспа-даа болза, ол черлерге ба-дылаашкын баа-ла бооп

Тыва АССР-нин Дээди Совединин чедиги чымыжынын чедиги сессиязын чымылдар дугайында

ТЫВА АССР-НИН ДЭЭДИ СОВЕДИНИН ПРЕЗИДИУМУНУН ЧАРЛЫ

Тыва АССР-нин Дээди Со-вединин Президиумунун докттаалы болза: Тыва Автономут Совет Социалистг Республикаын Дээди Совединин чедиги чымыжынын чедиги сессия-зын 1991 чылдың апрель 24-те Кызыл хоорайга чымыл-дырар.

Тыва АССР-нин Дээди Совединин Даргазы Ч. Д. ОНДАР. Кызыл хоорай. 1991 чылдың март 19.

Тыва АССР-нин Дээди Совединин чедиги чымыжынын чедиги сессиязын чутаалажып көөрү-биле кирип турар айтыргаларын дугайында

ТЫВА АССР-НИН ДЭЭДИ СОВЕДИНИН ПРЕЗИДИУМУНУН ЧАРЛЫ

Тыва АССР-нин Дээди Совединин Президиумунун докттаалы болза: Тыва АССР-нин Дээди Совединин чедиги чымыжы-нын чедиги сессиязын чутаалажып көөрү-биле дараа-зында айтыргаларын кирип турар.

1. «Чер реформазынын дугайында» Тыва АССР-нин Хоойлузун дугайында. 2. «Тараачын (арат) ажал-адынын дугайында» Тыва АССР-нин Хоойлузун дугайында.

Тыва АССР-нин Дээди Совединин Даргазы Ч. Д. ОНДАР. Кызыл хоорай. 1991 чылдың март 19.

РСФСР-нин Дээди Совединин сессиясында

Каш хонук чаксарлаан соонда РСФСР-нин Дээди Совединин сессиязы ажалыг уламчылап эгелен. Сессия-нын баштайгы хуулазын РСФСР-нин Дээди Соведи-нин Даргазы В. Н. Ельцин айткан.

Хүн айтырары чутаала-жып турган үеде Россиянын референдумун эрттирер деп шийитир хуулап алган черлер-нин удуручуларына хемчег оонар дугайында айтыргын чамдык депутаттар тургузу-келген. Санал-онал солчуп турган үеде ындыг чүдүлдер дээш кайы-бир икпиге хар-ысалга көргүзеринин дугайында тодаргай айткын саавырда чок болганы иле-эзон.

Ажыл сонсадып турар шактарлар-биле чутаала-жып кынырарын эгелээр та-лазы-биле ССРЭ-нин премь-ер-министрин В. С. Павлова негелде дугайында айты-рыгын хун айтырындаа кириген.

РСФСР-нин улус депутат-тарынын үшү ССЭдинге белеткелдин калдыг аны-зыг чоруп турарынын дуга-йында дыйнадыгы Дээди Советтин Даргазынын ора-лачызы Р. И. Хабзулатов кылган. ССЭдин белетке-ри-биле 44 илдин составыг комиссияларын тургускан бол-гаш ол лан — эугаар ажал-лап турар. Россиянын Феде-ративтиг нерзанын төлөвир-леринге кирер өскерилге-лерин болгаш чарыкталар-нын комиссия март 25-те сессияга кирип келер. Сес-сияга хой-интин организа-цияларын болгаш шим-челканынның төлөклекчи-лерин база 2 муң хең жур-налист чалар. Делегаттар-нын март 25-тен эгелеп бу-руктеп эгелээр. ССЭдинин ажалын 4—5 хунпирде доо-зары чутула деп комиссия санап турар.

СЭЭдинин регламентин сагыр талашы-биле комис-сиянын даргазынын дуга-йында айтыргын чутаала-жып, сессия ону сонгаарла-кан.

Оон соонда депутаттар хун айтырындаа кирген айтыргаларын чутаалажып эгелээр.

СЭЭ-нин регламентин сагыр талашы-биле комис-сиянын даргазынын дуга-йында айтыргын чутаала-жып, сессия ону сонгаарла-кан.

СЭЭ-нин регламентин сагыр талашы-биле комис-сиянын даргазынын дуга-йында айтыргын чутаала-жып, сессия ону сонгаарла-кан.

СЭЭ-нин регламентин сагыр талашы-биле комис-сиянын даргазынын дуга-йында айтыргын чутаала-жып, сессия ону сонгаарла-кан.

СЭЭ-нин регламентин сагыр талашы-биле комис-сиянын даргазынын дуга-йында айтыргын чутаала-жып, сессия ону сонгаарла-кан.

СЭЭ-нин регламентин сагыр талашы-биле комис-сиянын даргазынын дуга-йында айтыргын чутаала-жып, сессия ону сонгаарла-кан.

СЭЭ-нин регламентин сагыр талашы-биле комис-сиянын даргазынын дуга-йында айтыргын чутаала-жып, сессия ону сонгаарла-кан.

СЭЭ-нин регламентин сагыр талашы-биле комис-сиянын даргазынын дуга-йында айтыргын чутаала-жып, сессия ону сонгаарла-кан.

СЭЭ-нин регламентин сагыр талашы-биле комис-сиянын даргазынын дуга-йында айтыргын чутаала-жып, сессия ону сонгаарла-кан.

ТЫВА АССР-НИН УЛУС ДЕПУТАТТАРЫНЫН СОҢУЛДАРЫНЫН ТАЛАШЫ-БИЛЕ ТӨП СОҢУЛДА КОМИССИЯЗЫНДА

Тыва АССР-нин улус де-путаттарынын соңулла-ларынын талашы-биле Ленин-град № 2 округунун (Кы-зыл хоорай) болгаш Шагаан-Арыг Төп № 115 округун талашы-биле 1991 чылдың март 17-де катан бадылааш-кынырар өрттирген. Ленин-град округунун талашы-биле соңулда болотеленин В. Г. Вальков болгаш А. С. Серен оларын кирген. Бадылааш-кынырарын саны: В. Г. Валь-ков дээш бадылааны — 976, уду — 742, А. С. Серен дээш бадылааны — 714, уду — 618, Шагаан-Арыг Төп соңулда округунун бюлле-тенин К. Т. Куулар бол-гаш Б. С. Седей оларын кирген. Бадылаашкы-нын саны: К. Т. Куулар дээш бадылааны — 608, уду — 574, Б. С. Седей дээш — 574, уду — 608.

В. Г. Вальков болгаш К. Т. Куулар олар өске на-дидаттарга бодаларга, хей-санныг бадылаашкынырарын алганар, ыччангаш олар Тыва АССР-нин улус де-путаттарына соңуланнар.

Соңулдар дугайында Хоойлуун 49 болгаш 52 чүдүлдеринге дугуштур 1991 чылдың март 17-де соңгу-тан дараазында Тыва АССР-нин улус депутаттарын Төп соңулда комиссиязы бүрүт-кээн.

Вальков Виталий Григорьевич — РСФСР-нин Компартия-нын Кызыл хоорай-нун бирги секретары, СЭКП кижигуну, Кызыл хоорайда чурттап турар. Ленинград № 2 соңулда округу.

Куулар Карим Тасович — улус депутаттарынын Улуг-Хем район Совединин күс-комунуң даргазынын ора-лачызы, СЭКП кижигуну, Ша-гаан-Арыг хоорайда чурттап турар. Шагаан-Арыг Төп № 115 соңулда округу.

Ол ышкын Тыва АССР-нин улус депутаттарына Аас № 112 соңулда округунун талашы-биле 1991 чылдың март 17-де соңулда болуп эрткен. Төп соңулда комис-сиязыга кирген хомудал-дарны чутаалажып көргө-нелин соонда, соңулла-нын түн-нелин дугайында дыйна-дыгын солуга парлаар.

ЕЛЬЦИННИН «ЧӨПТҮГ» ДЭЭН ХООЙЛУЗУ...

«РСФСР-НИН РЕФЕРЕНДУМУНУН ДУГАЙЫНДА» РОССИЯ СОВЕТ ФЕДЕРАТИВТИГ СОЦИАЛИСТИГ РЕСПУБЛИКАНЫН ХООЙЛУЗУНДА

Референдумга кирген айтыргалар дээш РСФСР-нин ре-ферендумга кирешкен хамаатыларынын ортаа кезинин хойу бадылаан болза, ук айтыргалар хуулап алганын деп санаар. РСФСР-нин Конституциянын хуулап алгы, өскерилгелер-ин болгаш немелелерин кириер айтыргалар талашы-биле

1991 ЧЫЛДЫН МАРТ 15-ТЕ «РОССИЯ» ДЕП РАДИОНУ ДАМЧЫШТЫР Б. Н. ЕЛЬЦИННИН ЧУТААЛЫНДА

Референдумун чедикшиг болуру демократиянын бол-гаш чоннуң чутула тилгелгез болур. Базар байдалды өскерип көөрүн дилеп тур мен, россиянар. Россия референдумун дугайында Хоойлуун эугаар алгыра, бадылаашкынырга кирешкен хамаатылар-нын ортаа кезин шийитир дээш бадылаарга эвес (Эвилел референдумунда айтканы ышкын эвес), а бадылаар эргел-линг бүгү хамаатыларын ортаа кезин бадылаар болза, ук шийитир ам хуулап алганын деп санаар. Россиянын бүгү хамаатыларынын ортаа кезинден эвээр

«1991 ЧЫЛДЫН МАРТ 17-ДЕ РСФСР-НИН РЕФЕРЕНДУМУНУН ТҮННЭЛДЕРИН ҮНДҮРЕР ЧУРУМАРЫНЫН ДУГАЙЫНДА» РСФСР-НИН ДЭЭДИ СОВЕДИНИН ПРЕЗИДИУМУНУН ДОКТААЛЫНДА

Референдумга кирген айты-рыглар (РСФСР-нин Консти-туциянын хуулап алгында, өскерилгелерин, немелелерин кириеринде айткан) талашы-биле референдумга кирешкен хамаатыларынын ортаа кезинден хойу ук айтыргалар дээш бадылаан болза, деп шийитирер РСФСР-нин референдумун дугайында «РСФСР-нин референдумун дугайында» РСФСР-нин Хоой-луун 35 чүдүлүн 3 кезин бадылаан, аңаа дугуштур РСФСР-нин Дээди Совединин тайылбырлары болза: бады-лаашкына кирешкен черлерин хойу нурууун, референдумга кирежир эргелг РСФСР-нин Россия Имранович ам хуу-рус Николай-биле мар-гыштыр, Россия парламентинин баштыгын хойлу чүд-үлүн үстүнде айттыгын ке-

РСФСР-нин референдумун дугайында айтканын докттаалыг докттаалыг. Мындай айтыргы тургу-стун деп матат чок: 35 чүд-үлү дөртүк эвес, а үшү ке-ээнге даяр деп Президиум чүге шийитирелгезин, РСФСР-ге президентинин албан-ду-жалын тургузар дугайында айтыргын шийитирелгезин РСФСР-нин Конституция-га өскерилгелерин кириер не-геп турар болгай? Дээди Со-веттин хуулап алган Хоойлу-ун РСФСР-нин Дээди Со-вединин Президиум чүге дөрт-үлү үрөп тураргай? Хуулуугу Руслан Имранович ам хуу-рус Николай-биле мар-гыштыр, Россия парламентинин баштыгын хойлу чүд-үлүн үстүнде айттыгын ке-

РСФСР-нин референдумун дугайында айтканын докттаалыг докттаалыг. Мындай айтыргы тургу-стун деп матат чок: 35 чүд-үлү дөртүк эвес, а үшү ке-ээнге даяр деп Президиум чүге шийитирелгезин, РСФСР-ге президентинин албан-ду-жалын тургузар дугайында айтыргын шийитирелгезин РСФСР-нин Конституция-га өскерилгелерин кириер не-геп турар болгай? Дээди Со-веттин хуулап алган Хоойлу-ун РСФСР-нин Дээди Со-вединин Президиум чүге дөрт-үлү үрөп тураргай? Хуулуугу Руслан Имранович ам ху-рус Николай-биле мар-гыштыр, Россия парламентинин баштыгын хойлу чүд-үлүн үстүнде айттыгын ке-

РСФСР-нин референдумун дугайында айтканын докттаалыг докттаалыг. Мындай айтыргы тургу-стун деп матат чок: 35 чүд-үлү дөртүк эвес, а үшү ке-ээнге даяр деп Президиум чүге шийитирелгезин, РСФСР-ге президентинин албан-ду-жалын тургузар дугайында айтыргын шийитирелгезин РСФСР-нин Конституция-га өскерилгелерин кириер не-геп турар болгай? Дээди Со-веттин хуулап алган Хоойлу-ун РСФСР-нин Дээди Со-вединин Президиум чүге дөрт-үлү үрөп тураргай? Хуулуугу Руслан Имранович ам ху-рус Николай-биле мар-гыштыр, Россия парламентинин баштыгын хойлу чүд-үлүн үстүнде айттыгын ке-

Кабардин-Бадкар Калмыкия Карелия Коми Марий Эл Татарстан Тыва Сонгу Осетия Удмуртия Чечен-Ингуш Чувашия Якутия РСФСР-нин Дээди Сове-динин Президиуму чээз бухгал-терияны чотум-на ыччангаш тургузул турар эвес ирги бе? Хоойлуун каржызы-биле үр-үн илден-дир. Эдэлтиг чүе чүд энес. Хоойлуун уредилеан, РСФСР-нин референдумун эге-лээр-дир. (Март 20-де үнген «Со-ветскал Россия» солудан).

ЧОННУҢ КОЛ-КОЛ ХЕРЕГЛЕЛ БАРААННАРЫНГА КҮРҮНЕНИҢ
ҮҮРМЕКТЕП САДАР ӨРТЕКТЕРИН ӨСТҮРЕРИНИҢ ҮСТҮКҮ ХЕМЧЭЭЛДЕРИ

(Төңүзү, Эгеиз 1-ги, 2-ги ариннада).

Чоннуу кол-кол херегел бараннарына курунени
үрмектеп садар өртектери өстүренин үстүкү хем-
чээлдери
Эт болгаш эттен кылган продукттар 200
Сүт болгаш сүттен кылган продукттар 130
Дагаа чуургазы болгаш оон кылган
продукттар 100
Хлеб, далган, крупа, макарон кылгалаары 200
Чигир 135
Шай 100
Балык барааннары 130
Дус 240
Унш үзү, маргарин, продукциязы болгаш майонез, хеп чуур болгаш чунар саваннар 100
Урутлар чегин кириштиришкан, аш-чем концентралары 200
Чуртка бүдүргөн чамдык таакты аймаа 50
Иштики болгаш даштыкы хептер, пестүк муссатыг хевирлери болгаш индиктер 135

Урутларга барааннар 195
Култура-амыдыралга болгаш ажал-агыгга хереглээр херекселдер 75
Пассажирлер аргыштыларынын тарифтери: демир-орук транспортунга 70
агаар транспортунга 80
далай транспортунга 140
Чонга харылзаа ачы-дузазы 20

Тайылбыр: 1. Үрмектеп садар өртектенин тодаргай хемчээлдерин боттарынын эрге-хүлээлелеринге дүүш-
түр ССРЭ-нин өртектөрү күрүмөтөдө болгаш эвилелде-
шен республикаларнын өртектөр доктаадып тургузар ор-
ганнары доктаадыр.
2. Тарифтеринин тодаргай хемчээлдерин ССРЭ-нин өр-
тектөр күрүмөтөдө биле дугурушкан. Эзугаар ССРЭ-
нин Орук харылзаанын министрствоу, ССРЭ-нин Ха-
мааты укар чүүл министрствоу, ССРЭ-нин Да-
лай флотунун министрствоу, ССРЭ-нин Харылзаа ми-
нистерствоу доктаадып тургузар.

Херектер эргелекчи М. ШКАБАРДНЯ.

ССРЭ-НИҢ МИНИСТРЛЕР КАБИНЕДИНИҢ 1991 ЧЫЛДЫҢ МАРТ 19-ТА ХҮЛЭЭП АЛГАНЫ
№ 105 ДОКТААЛЫНГА КАПСЫРЫЛГА № 2

ТААРЫШТЫРЫП ТУРАР ҮҮРМЕКТЕП САДАР ӨРТЕКТЕР-БИЛЕ ЧОНГА САДАР
ХЕРЕГЛЕЛ БАРААННАРЫНЫҢ ДАНЗЫЗЫ

Чиле улетпур продукциязы

Чаа моданын постери, три-
колат, полотнолар, а ол ыш-
кан урутларга эки шынар-
лы барааннар.
Улут улусуа тоолал, хой,
каракүл болгаш өске-даа
(үнсиг хевирлерден аныда)
алгы-кеш аймаандан тон мо-
юндурмалары.
Тоолал болгаш хой кеште-
ринден-кылган улут улусна
бөртөр.

Култура-амыдыралга болгаш
ажыл-агыгга ажал-агыгга
барааннар

Чинк автомобильдер.
Ыш болгаш дилгил мате-
риалдары, тудуг материал-
дары.
Урутларга школа кылды-
раштары, канцеляр бараан-
нары.
Эзодилер чадаг-тергелери

болгаш урутлар колыскалары
Урутлар ойнаармалары.
Оттут-ыш (серенги).
Хеп чуур машиналар (хеп-
ти боду сы тутпас).
250 литр чедир ишкитинг
соодукчулар.
3-4 бөлүктөрүнө радио-
приемниктери, үн бижири
болгаш үн улаттырар аппа-
ратура.
Анаа телевизорлар.
2-3 салгалдык өңүгү те-
левизорлары.
Даараннар машиналар
Хеп чуур синтетиктинг бү-
дүмдөлдөр.
Газ болгаш электри пли-
талары.
Урутларга фильмоскоп-
тар, диафильмдер, кинофо-
то-барааннар.
Урутларга грампластин-
калар.

Электри тогуун элемент-
тери.
Ном болгаш ном продук-
циязы.
Мебель (мебельдин чам-
дык чүүлдерин — столдар, стул-
дар, диваннар, оруннар, бо-
лукке азы гарнитурга кирбес
өске-даа чүүлдер).
Ханага чыгыштар шоноар
саазынар.
Баалыныгы болгаш ак де-
мир савалар.
Аргылар аппараттар.
Өн чоң шилден кылган
савалар.
Фарфор шаажаң бөлүү-
нүн савалары.
Стандарттыг банкынар,
сад банкынары, деталдар
комплекттери.
Колго ажал-агыгга ажал-
лаар бичин тракторлар, мо-
торбөлөктөр, мотокультива-
торлар.

Ажыл-агыгга ажаллаар
херекселдер.
Тус черинг тудуг матери-
алдары.
Шампанскоени кириш-
тиришкан, вино аймаа.
Коньяктар.
Ликер-водка кылгалаары.
Пиво.
Парфюмерия барааннары.
Карамель.
Изиг чурттардан келген
цитрус, фрукт аймаа, олар-
дан кылган продукттар.
Тайылбыр: боттарынын эр-
ге-хүлээлелеринге дүүш-
түр эвилелдешен республи-
каларнын чакаттары бо дай-
зыга барааннары немей
кирип база тодарыдып бо-
лур.

Херектер эргелекчи М. ШКАБАРДНЯ.

ССРЭ-НИҢ МИНИСТРЛЕР КАБИНЕДИНИҢ 1991 ЧЫЛДЫҢ МАРТ 19-ТА ХҮЛЭЭП АЛГАНЫ
№ 105 ДОКТААЛЫНГА КАПСЫРЫЛГА № 3

ЧОНГА ДУГУРУШКАН (ХОСТУГ) ӨРТЕКТЕР ЕЗУГААР САЙГАРАР
ЧОННУҢ ХЕРЕГЛЕЛ БАРААННАРЫНЫҢ ДАНЗЫЗЫНГА НЕМЕЙ КИИРЕР
АДА-ЧУРТ БОЛГАШ ДАШТЫКЫ БУДУРУЛГЕНИҢ БАРААННАРЫ

ЧИНК УЛЕТПУР

БАРААННАРЫ

Хендирден бүдүргөн пос-
аймаа болгаш кылгалаар, а
ол ышкан стол болгаш орун
шыныгылары, үрмектеп са-
дар өске-даа кылгалаар (бү-
дүрүлүс-техниктинг укур-ду-
залыг продукциядан өске);
арыг торгуудан кылган пос-
тер, торгу-биле өске уздуз-
нары хопул бүдүргөн кы-
лыглар, мебельдин торгу
постери, шыныгылары, сыр-
тык, стол шыныгылары, со-
гананч улут шыныгылары, ки-
ли (бүдүрүлүс-техниктинг
укур-дузалыг продукциядан
өске);

арыг дүктөн кылган пос-
аймаа (тускай ажалгыл пос-
терден аныда), ыныгы
пестен бүдүргөн кылгалаар,
мебель шыныгылары, төвө
болгаш ангор өшкү дүгүндөн
кылган чоорганнар, улут ар-
жылылар, чоорган шыныг-
лары, сырткы хантары, стол
шыныгылары, согананч улут
постери;
хөвөдөн кылган жаккард
болгаш крел кылдыр кылган
плате постери, маркетте,
вуаль, батист, кисей, 400
г/дерб. м. дексиден ору-
джынык постери, хилин
гаш оортан кылгалаар, а ол
ышкан мебель шыныгы,
шыныгылар, сырткы, стол
шыныгылары, согананч улут
постери;
хөвөдөн, холуктуг дүк-
тен, химинтип улазындан бү-
дүргөн кылгалаарны чаа
хевирлери;
аргываан дүктүгүр полот-
но, хендирден аргаан
хөвөдөн хевиринг платё-бу-
за, наасталга полотнолары;
бөдүн постерден аныда
сонга постери;
аргырынга болгаш даа-

раарынга ажаллаар хөвө-
саазын хендирлер, арыг тор-
гуудан кылган даараналга
хендирлери;
улут кижиликтинг хем-инди-
к аймаа: модельдинг идиетер,
спорт мастерлеринге, дыш-
талыга ажаллаар инди-
тер;
улут кижиликтинг спортка
болгаш дышталыга ажал-
лаар полимер индиктер;
улут кижилик ажаллаар
кылдыр № 45, 52 дугаар-
лыг арыг дүктөн аргаан даш-
тыкы фасон аргындаан бол-
гаш өшкү төөгүндөн трико-
таж кылгалаар;
хевиртер, хевис кылгала-
ры;
арыг болгаш кылгалаар ал-
гы-кештен бүдүргөн хем-га-
лантерер кылгалаары (тус-
кай болгаш бичин урутларга
кылгалаар аныда);
пест-тавыз — галантерер
кылгалаары (тускай ажал-
лаар продукциядан аныда);
арыг алгы-кеш аймаан-
дан кылган улут кижиликте
үнсиг мокиндруктар;
даштыкындан адындаан бе-
дик шынарлыг даараналга,
трикотаж кылгалаары,
инди-аймаа, улут кижиликте
хем-галантерер кылгалаары;
шшагат болгаш анаа хен-
дирлер;
метанит ажаллаар бүдүр-
ген постер болгаш кылгала-
лар;
ада-чурт бүдүрүлгенин
арыг омон кылгалаары.

КУЛТУРА АМЫДЫРАЛ
БОЛГАШ АЖАЛ-АГЫГ
УКУР-ДУЗАЛЫГ
БАРААННАР
Шактар:
хуузуада ажаллаар элек-
троннуг саналга машиналар
болгаш микроалкула-
торлар;
250 литрден хой ишкит

соодукчулар, 2-3 камералыг
соодукчулар, допуркчулар;
автоматтыг болгаш чартык
автоматтыг хеп чуур маши-
налар;
чартык автоматтыг бол-
гаш автоматтыг «Зигзаг»
деп даараналга машиналар,
аргыры машиналар;
дооуун, шала арыгалаар эр-
херекселдер болгаш амы-
дыралга ажаллаар өске-даа
алектри барааннары;
электри-радионун хем-
чакыч приборлары;
шариктик болгаш анаа ав-
торучналар (демир-жук-
тер);
грампластинкалар (бичин
урутларыннан өске);
телефон аппараттары;
кино-фото барааннары (би-
чин урутларга барааннардан
аныда);
сүт чылдыр, изидер аппа-
раттар болгаш херекселдер;
кылган болгаш демирден
кылган ажал-агыг бараан-
нары;
саазын аймаандан бараан-
нар (школа-бикитте бараан-
нардан болгаш бичин
урутларга барааннардан аны-
да);
көрүнүктөр;
пластмассадан кылгалаар;
дадабас нардан кылган
сава аймаа;
сад-огород херекселдери;
демирден кылгалаар бол-
гаш шонолар;
амыдырал химиязынын
барааннары;
спорт барааннары;
хожук барааннары;
парны таалай-биле ийги
бөдүтүн радио үнүн хүлээп
алыр, үн бижири, үн дыш-
наар эдилет чүүлдери (ра-
диоприемниктер, радиота-
ла болгаш оон-да өске);

мотовело барааннары, ав-
томобилдерге хереглээр
келектер (бичин урутларга
барааннардан аныда);
хуузуада ажаллаар тудуг
машиналары;
хылдан кылган чүүлдер;
уран-швер уст-ышны кы-
лыглары, суй-белектер, дем-
дентер;
ювелир-металл галанте-
рел, манжор бөлүү, не-
сесерлер болгаш сантехни-
ка дериглери; өске-даа га-
лантерер кылгалаары;
электроннуг болгаш радио
барааннарына култура-
амыдырал болгаш ажал-
агыг укур-дузалыг нарын
техниктинг өске-даа бараан-
нарга арык келектер;

АШ-ЧЕМ БАРААННАРЫ

ыштап калдыр канолбаса
кылгалаары, мороженое;
сдоба, хлеб-булунга бол-
гаш барык кылгалаары, су-
гарайлар, далгандан калдыр
кылган динзы-бүрү чем айма-
а;
блины болгаш оладьи дал-
ганы;
кондитер барааннары (на-
рамелдин аныда);
эзирпес сукуннар бол-
гаш минералдыг суглар;
тоолал эдил;
диринг балык;
бедик шынарлыг болгаш
сүүзүнгүт кырапар;
крахмал;
үнүш аймаа немзон шай;
лаштыкындан алдындаан
тажык аймаа.
Тайылбыр: эвилелдешен
республикаларнын чакаттары
боттарынын эрге-хүлээл-
елерининг хемчээлине
дүүшүрү бо даизыга не-
меденин ийрип, ону тодар-
гайла болур.

Херектер эргелекчи М. ШКАБАРДНЯ.

ЧАРЛАЛДАР БҮЮРУЗУ

ӨӨРЕДИЛГЕЖЕ ЧАЛАЛГА

Кызылдың башкы үчкис-

шези 1991-1992 өөредилге
чыгылаа школа назы чег-
пизн бот-өөредилге салбы-
рынга өөрөнкачкер хуулу-
алдыр чарлат тур.

Ортумак эртемни, школа
назын чегтеп урутлар ал-
бай чегеринде ажалдан
туралары хүлээп элэр.

Салбыр урутлар саат-
рынга кижиздикчилерин
белектер турар. Өөрени-
ниң хуузааы 3 чыл. Өөр-
енин кирерлер дараазында
эртемгерге шыгалдаалары
дужаар: орус дил (чугаа-
дыг), национал школаларга
орус дилде өөренин чоран-
нар индикт, тыва дил (хы-
тант), ССРЭ төөгүзү (аас-
биле). Өөренин кирерлер
аас-биле шыгалдаалары орус
болгаш тыва дилдарга хары-
лап болур.

Урутлар сактигеринге 5 чыл-
дан хой сааткыг кижиздик-
чилер ажалдан чораннар

кирерининг шыгалдаалары чо-
ка кирип ал болур. Ол бессе-
да, лажын чугалаа-жынына-
ры, тын түнелдери-биле кыр са-
надыр.

Директорунун адынга би-
тиришкенин дараазында до-
кументилерин кожар: орту-
мак эртемни дугайында до-
кумент. № 0865 Форма
Эзугаар эми шыныгылаа,
күш-ажыл дестерининг хоол-
газы, 3х4 см хемчээлдинг
дорт фото-чурун, райкоор-
ниң кукумонунга улус өөредилге
килдизинден чоруткан би-
жин, аттестация түнелсининг
таалай-биле шыныгылаа
болгаш өөренин кирерининг
дугайында сүме бижи.

Кирерининг шыгалдаалары
ниң чадага эртер: май 3-тен
15-ке чедир, июнь 3-тен 13-
ке чедир.

Документилерин ийи өө-
редилге чегеринде хүлээп ал
турар (Кызыл, Ак-Довурак
хоорайларда). Ак-Довурак

филалынын хүлээп алдыр
комиссиязы Барыш-Хемчик,
Бай-Тайга, Мөңгүн-Тайга,
Өвөр, Чөөн-Хемчик, Сүт-
Хол районнардан өөренирин
күзөөннерин документиле-
рин хүлээп алыр. Кызыл-
дын башкы үчилишени шуп-
ту районнардан өөренирин
күзөөннерин документилерин
хүлээп алыр.

КЕЛИР АДРЕЗИ: Кызыл
хоорай, Колхозная кудумчу-
зу, 69, телефон 2-63.84, Ак-
Довурак хоорай, телефон
16.16.

Кызылдың башкы үчилиш-
енин дооуучулары-биле чал-
чыла болган ужурамыла 1991
чылдың март 29-га 14 ша-
ка болур. Агы-агы чылдарда
дооуучуларын шуптузун чал-
лап тур. Үчилиште өөренин
чоран чылаларын дугайын-
да, ажаллааларын дугайын-
да сактыгышкынарыны,
ажылынын дугайында болгаш
өөренин чорал бөлүктөрүнүн
чуркундарын почта-биле чору-
дарын азы боттары эккээрин
улуу-биле айданды.

Кызылда куруненин башкы
институтунун физика-матема-
тика факультетин 1991 чылдың

март 27-де хүлүдүкүнүн 14
шакта ажык хүн эрттеринга
чарлап турар. Ортумак школа-
лар дооуучулары ажал ке-
леринге чалат турар.

Адрес: Кызыл хоорай, Ле-
ния кудумчузу, бажык № 34,
өзөөл 206.

АЯН-ЧОРУКЧУЛАРГА

Венгрия, Чехословакия,
Югославия дамчыштыр Ав-
стрияга чедир аян-чорук кы-
лырнын турисчи путевка-
ларын тарайдып эгелээнин
Тыва АССР-нин «Спутник»
туризм бюрозун диннадып
тур. Путевканын чикер өр-
төз 2000 рубль. Аян-чорук
бо чылдын май 5-тен 20-ге
чедир уламчылаар.

Бистинг адресинас: Кызыл
хоорай, Шетининг. Крачев-
но кудумчузу, 46. Политик-
тин чырыдышынын бажыны.

ДЫНАДЫГ

Солдаскис хоорайнын
саазын бүдүрер комбина-
циядан солун саазынынын
үзүлүлүшүнүн кезип тур-
арынын чылдагынанда
«Тыныч аныктары» со-
дун бо неделяда үмөс.

Саазын чоокку үеде ке-
лерге, солун үнүн эгелээр.

Кызылда куруненин башкы
институтунун физика-матема-
тика факультетин 1991 чылдың

Телевидение

Понедельник

МАРТ 25
БИРГИ ПРОГРАММА
МОСКВАДАН

6.30 «Эртен», 9.00 «Кон-
тант», Экономиктинг допчу-
дал. 9.15 Урутларга фильм.
«Хүн демделели, чагаа ба-
за бирги классчы». 1.2 се-
риялары. 11.25 «Бүт бөм-
бүүнүн допчулаа». 12.00 —
12.15 Медээлер. 15.00 Кон-
церт. 15.15 «Михайло Ло-
моносов». Уран-чечен
фильм. 2-ги фильм. 1-ги

сериязы. 16.20 Мульт-
фильм. 16.30 Эллада чери-
де. Кинопрограмма. 17.30
Урутларга шаг. 18.30 Ме-
дээлер. 18.45 Рынок хоон-
дуларын эзугаар. «Коммер-
ция банкылары база рын-
нок». 19.15 «Контакт». 19.30
Мультфильм. 19.40
Дж. Верди. «Фальстаф». 19.50
Шин. 21.00 «Уе». 21.45
«Фальстаф» операнын улан-
чызы. 23.10 — 23.45 Бүт
бөмбүүнүн допчулаа.
ИНИГИ ПРОГРАММА
МОСКВАДАН
7.00 Ажыл-херекчи ки-
жигин эртерин. 8.00 Эртен-
чи гимнастика. 8.15 Кон-
церт. 8.40 Мультфильмдер.

9.10 Итали дыл. 9.40 —
10.25 «Студия» телефильм.
17.00 О. Фельцманнның ав-
торжу кежээси.

КЫЗЫЛДАН

17.40 «Чалык-назын»
деп острада бөлүүнүн кон-
церти. 18.50 «Тыва черде».
19.25 Медээлер. 19.30
«Ажыл чугаа». Өртөн өзүл-
дөз болгаш дедир эгиздин-
ни (компенсация) дугайын-
да чугаага республиканын
сан-хон министрин К. Д. Он-
дар биле өртектөр комитет-
динин даргазынын ора-
чылы М. А. Даргат олар
кирип. 19.55 Чаралдар.

МОСКВАДАН
20.00 «Тамчыктыг уду-
нар, чаштар!».

КЫЗЫЛДАН

20.15 «Ажыл чугаа».
МОСКВАДАН
21.00 «Уе». 21.45 Хаак
маргылдааы. Европа куб.

богу. Кировскиден дамчы-
дыла. 22.15 — 23.25 «Кыш-
кы туманнар үези». Уран-
чечен телефильм. 1-ги се-
риязы.

УШКУ ПРОГРАММА
МОСКВАДАН

17.00 О. Фельцманнның
авторжу кежээси. 19.55
Коллаж. 20.00 «Тамчыктыг
удунар, чаштар!». 20.15
Концерт. 20.30 — 21.00
Чинк атлетика. Чарышка де-
легей маргылдааы.

КЫЗЫЛДАН

21.00 «Тыва ТВ» ком-
мерция телекомпаниязын көр-
гүзүп тур. 21.00 «Испек-
тор болган ыт». Уран-чечен
фильм. 22.30 «Хөгжүмнүг
программа». 23.00 «Бүм-
ити айычкызы». Уран-чечен
фильм.

Вторник

МАРТ 26
БИРГИ ПРОГРАММА
МОСКВАДАН

6.30 «Эртен», 9.00 «Чу-
гула репортаж». 9.15 Урут-
ларга шаг. 10.15 Барымдаа-
лыг фильм. 10.40 Дж. Вер-
ди. «Фальстаф». Шин. 12.00
Медээлер. 12.15 — 13.40
«Фальстаф» операнын улан-
чызы. 15.00 «Чугула ре-
портаж». 15.15 «Михайло
Ломоносов». Уран-чечен
фильм. 2-ги фильм. 2-ги се-

риязы. 16.25 Хөгжүм эрти-
меги. С. Рахманинов. Кон-
церт. 17.10 Енисейск хоор-
ай дугайында телефильм.
17.45 Урутларга шаг. 18.30
Медээлер. 18.45 Озолонд чоң
чээшкни. 19.15 Мультфильм.
19.25 «Рынокке бөо чор
бис». «Пиваизация леп
чул?». 20.10 «Өскенин ал-
дыны». Уран-чечен фильм.
1-ги сериязы. (Франция).
21.00 «Уе». 21.45 «В биле
Д» программа көргүзүп тур.
22.30 — 23.45 «Телепорт».

8.15 Мультфильм. 8.45
Француз дыл. 1-ги чылды.
9.15 Барымдаалыг филь-
мдер. 9.45 Француз дыл. 2.
ги чылды. 10.15 — 10.50
«Дөрткү ача». Уран-чечен
фильм. 17.05 «Шаашкан».
Уран-чечен телефильм. 1-ги
сериязы.

8.45 «Хөгжүм ки-
жээлери». Телефильм. 21.00
«Уе». 21.45 ССРЭ-нин Да-
ли Советинин сессиясында.
22.45 РСФСР-нин Дээди
Советинин сессиясында.
23.45 — 00.55 «Кышкы ту-
маннар үези». Уран-чечен
фильм. 2-ги сериязы.

Среда

МАРТ 27
БИРГИ ПРОГРАММА
МОСКВАДАН

6.30 «Эртен», 9.00
«Ажыл-херекчи курьер».
9.15 Бис-биле, бис ышкан.
Бистен дээр кыл. 10.15
«Салым-чолун ажал-
ныган». Телефильм. 10.45
Улутчу аялгалар. 11.00
Театондө делегей хүнүге.
«Мейерхольд». Телефильм.
12.00 — 12.15 Медээлер.
15.00 «Михайло Ломоно-
сов». Уран-чечен фильм. 2-
ги фильм. 3-ку сериязы.

16.25 Урутлар шаг. 17.25
«Силерге мыаншыл дугайын-
да чугаалат тур мен». 18.30
Медээлер. 18.45 «Сонугу-
галдылар ораны». 19.00
«Эде тургустунушкун. Яно-
нитка ол канчаар болуп тур-
ган?»». 19.45 «Прометей»
концерт көргүзүп тур». 20.10
«Өскенин алдыны». Уран-чечен
фильм. 2-ги сериязы. 21.00
«Уе». 21.45 «В биле Д»
программа көргүзүп тур. 22.30
— 23.45 «Телепорт».

ИНИГИ ПРОГРАММА
МОСКВАДАН
8.00 Эртенги гимнастика.
8.15 Мультфильмдер. 8.45
Немец дыл. 1-ги чылды. 9.15
Фильм-концерт. 9.45 Немец
дыл. 2-ги чылды. 10.15 Урут-
ларга шаг. «Допчухинге
булугор болса». 1.2 се-
риялары. 12.20 — 13.45
«Бистин театрынаа чүү
болуптур?». Фильм-допчулаа.
16.50 «Шаашкан». Уран-
чечен фильм. 2-ги сериязы.
17.55 «Көрүкчүлөр сонур-
галынын шамалы» кино-
фестиваль. «Читкен үе ди-
леп». Т. «Фильм».

назымыр. Аныктар про-
граммасы. 19.50 Чарла-
дар.
МОСКВАДАН
20.00 «Тамчыктыг уду-
нар, чаштар!». 20.15 «Эши-
ктишкен. Делегей кубогу».
21.00 «Уе». 21.45 ССРЭ-
нин Дээди Советинин сес-
сиясы. 22.45 — 23.45
РСФСР-нин Дээди Совети-
нин сессиясында.
УШКУ ПРОГРАММА
МОСКВАДАН
18.15 Россиянын парла-
мент медээзин. 18.30
Мультфильм. 18.40 Россия-
нын барымдаалыг фильм
эканым. «Мон». Телефильм.
20.00 — 20.15 «Тамчыктыг
удунар, чаштар!».

Четверг

